

**” DET ÄR SÅDANT MELLANMÅL
FÖR DEM ”**

Nyutexaminerade lärares uppfattningar om funktionalitet i svenskundervisning på gymnasiet

Anniina Anttonen

Kandidatavhandling i svenska
Jyväskylä universitet
Institutionen för språk- och kommunikationsstudier
2023

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos – Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä – Anniina Anttonen	
Työn nimi – ”Det är sådant mellanmål för dem” Nyutexaminerade lärarnas uppfattningar om funktionalitet i svenskundervisning på gymnasiet	
Oppiaine – Ruotsin kieli	Työn laji – Kandidaatintutkielma
Aika – Toukokuu 2023	Sivumäärä – 32 + liite
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lukion ruotsinopettajien käsityksiä toiminnallisuudesta heidän omilla oppitunneillaan. Ensiksi selvitettiin, miten opettajat määrittelevät toiminnallisuuden ja mitä se heidän mielestään on. Toiseksi tutkittiin opettajien ajatuksia sekä toiminnallisuuden hyvistä että mahdollisista huonoista puolista. Näiden ohella selvitettiin myös toiminnallisuuteen ja sen järjestämiseen vaikuttavia tekijöitä. Koska vastaavanlaisia tutkimuksia ei ole tehty vuoden 2019 ja viimeisimmän opetussuunnitelman ilmestymisen (2019) jälkeen, on tutkimusaihe perusteltu, ja tutkimustulosten vertailu aiempien tutkimusten kanssa hyödyllistä.</p> <p>Tutkimus on kvalitatiivinen ja aineisto kerättiin kolmen puolistrukturoidun teemahaastattelun avulla. Tutkimukseen osallistujat olivat lukion ruotsin opettajia eri puolelta Suomea, ja he ovat valmistuneet vuosina 2016, 2020 ja 2021. Haastattelut toteutettiin Zoom-videopalvelun kautta ja nauhoitettiin osallistujien luvalla. Haastattelut tehtiin suomeksi ja haastatteluiden jälkeen ne kuunneltiin useaan kertaan sekä litteroitiin. Aineisto analysoitiin laadullista sisällönanalyysia käyttäen, minkä jälkeen tutkimuksen tulokset koottiin yhteen.</p> <p>Tutkimuksen tulokset osoittavat, että opettajat ovat kiinnostuneita toiminnallisista opetusmetodeista. He ovat tietoisia toiminnallisuuden positiivisista vaikutuksista niin oppimiseen kuin opettamiseen, mutta kokevat ajan olevan puutteellista oppilaita aktivoivien tehtävien järjestämisessä. He toteavat opettajan persoonan vaikuttavan opetukseen ja painottavat tehtävien hyvää suunnittelua ja oppilaan aktivoimista, oppilaan mahdollisuutta saada ”välipalaksi” esimerkiksi fyysistä aktiivointia kesken oppitunnin.</p>	
Asiasanat – Toiminnalliset opetusmenetelmät, kielten opettaminen, kielten oppiminen, lukio	
Säilytyspaikka – Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja –	

INNEHÅLL

1.	INLEDNING	4
2.	TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	6
	2.1. Definitioner av funktionalitet	6
	2.2. Tidigare studier.....	9
	2.2.1. Tidigare studier om funktionell undervisning från lärarperspektiv	9
	2.2.2. Studier från studerandeperspektiv.....	11
3.	MÅL, MATERIAL OCH METOD	13
	3.1 Mål.....	13
	3.2 Material.....	14
	3.2.1 Informanter och datainsamling.....	14
	3.2.2 Temaintervju	15
	3.3 Analysmetod	16
4.	RESULTAT	17
	4.1 Lärarnas definitioner av begreppet funktionalitet	17
	4.2 Effekter av funktionella metoder i svenskundervisning.....	19
	4.3 Lärarnas tankar om lyckad funktionell undervisning och resurser	23
5.	SAMMANFATTANDE DISKUSSION.....	26
	LITTERATUR	29

BILAGA: INTERVJUSCHEMA

1. INLEDNING

På grund av olika inlärningssvårigheter och utmaningar har lärare mer ansvar och bekymmer för studerandes inläring. Det kan vara svårt att väcka studerandes intresse och motivation för inlärningsprocessen. Långa dagar hjälper studerande inte att koncentrera sig genom hela veckan. Alla lär sig på eget sätt och det är ännu viktigare än tidigare att lärare är beredda att prova olika undervisningsmetoder genom att uppmuntra och stödja inlärare (Prashnig 2003: 41). Det är inte bara ett aktuellt tema att undersöka dagens undervisning och att göra studerande aktiva deltagare i klassrummet, utan också ett centralt mål att nå i språkinläring (Mäntylä 2021: 3).

Lärare har bekymrat sig för studerandes inläring speciellt i svenska samtidigt som studerandena själva är medvetna om sina dåliga kunskaper i svenskämnet (Juurakko-Paavola & Palviainen 2011: 13). Allt färre skriver svenska i studentskrivningar och färdigheterna är sämre än tidigare (Rossi m.fl. 2017: 25). Svenska som andraspråk på gymnasiet väcker olika och till och med negativa känslor hos finskspråkiga studerande, vilket är en stor utmaning för lärare (Undervisnings- och kulturministeriet 2012: 46). Det viktigaste är att lärare vill lära sig och att studerande kan och framför allt vill använda språket. För att kunna förbättra nuvarande situation, måste både studerande och lärare samt lärarstuderande bli medvetna om olika undervisningsmetoder som kan befrämja inläring i svenskämnet.

På en vanlig lektion lyssnar studeranden ofta på läraren, skriver texter och gör grammatiska uppgifter (Toiminnallista monikielisyyttä 2021). Funktionalitet tycks vara en ny och till och med underlig undervisningsmetod för studerande. Trots att olika funktionella metoder har funnits i läroplanen redan från 2015 har de använts mindre jämfört med traditionella metoder (GLGY 2015). Funktionalitet är en del av dagens undervisning, vilket nämns i de nya grunderna för gymnasiets läroplan (GLGY 2019). Social- och hälsovårdsministeriet (2015) har också utarbetat en officiell rekommendation för studerande om att undvika överdrivet stillasittande och att öka mängden av rörelse samt aktiverande uppgifter på lektioner. Tanken med funktionalitet är att dra nytta av fysiska aktiviteter för att befrämja inlärningsförmågan i ämnen som studeras passivt i klassrummet (Jaakkola m.fl. 2009: 50).

Funktionalitet behöver inte inkluderas i varje uppgift och den är mycket mer än bara att aktivera studerande och förbättra deras uppmärksamhet. Aktiverande och funktionella studiesätt erbjuder möjligheter för studerande att påverka undervisningen induktivt när det utgår från inlärare. Funktionalitet utvecklar både förmågan att tänka och analysera (GLGY 2019). Temat har forskats i mycket och funktionalitet kan konstateras vara en uppmuntrande och motiverande faktor i språkinläring (Jokela 2021). Lärare har ett stort ansvar att fundera på hurdana metoder som kan användas i undervisningen. Man måste alltid iaktta lärarnas perspektiv och därför vill jag undersöka lärarnas tankar om företeelsen såsom Seppänen och Väisänen (2015) gjorde. Dessutom vill jag undersöka hurdana uppfattningar har lärarna om funktionalitet och om de utnyttjar den i svenskundervisning.

Syftet med denna avhandling är att intervjua nyutexaminerade lärare och undersöka om deras uppfattningar om funktionalitet i svenskämnet på gymnasiet är annorlunda i jämförelse med andra studier. Därtill kommer jag att analysera lärarnas definitioner om begreppet *funktionalitet* och hur det syns i deras vardag som gymnasielärare. Det är centralt att undersöka hur lärarna beaktar rekommendationer på sina egna lektioner och vilka som är de viktigaste faktorer som påverkar undervisningen. Som blivande språklärare är jag väldigt intresserad av temat och därför vill jag skapa material som kan utnyttjas i skolvärlden. Härmed vill jag också få möjliga lösningar till dagens språkinläring och förbättra undervisningen att vara mer motiverande och lämplig för alla B1-nivå inlärare. Mitt syfte med avhandlingen är att svara på följande forskningsfrågor som diskuteras mer i avsnitt 3.1:

1. Vad betyder funktionalitet i svenskundervisningen för de nya gymnasielärarna?
2. Vilka för- och nackdelar anser lärarna att bruket av funktionalitet medför i svenskundervisningen?
3. Vad krävs för lyckad funktionell undervisning i svenskämnet enligt gymnasielärarna?

Studien inleds med teoretisk bakgrund samtidigt som centrala begrepp i min avhandling presenteras och olika tidigare studier om temat diskuteras i andra kapitel. I kapitel 3 redogörs för mål, material och metod och presenteras studiens syfte närmare. Resultaten presenteras i kapitel 4 och därefter finns det diskussion och sammanfattning av resultaten och studien i det sista kapitlet 5.

2. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

I detta kapitel kommer jag att presentera de viktigaste teoretiska utgångspunkterna för avhandlingen. Först definierar jag de centrala begreppen inom funktionell undervisning och hur begreppet *funktionalitet* kan uppfattas och definieras i avsnitt 2.1. Därefter presenteras de tidigare och viktigaste studierna om temat för min studie (se avsnitt 2.2). I avsnitt 2.2.1 diskuteras studier som behandlar lärarnas förhållande till funktionell undervisning. Efter det redogörs för undersökningar om studerandenas förhållningssätt om funktionalitet i avsnitt 2.2.2.

2.1. Definitioner av funktionalitet

Att undervisningen utgår från studerande betyder att de lär sig genom att först fördjupa sig i olika exempel och därefter i teori, vilket utvecklar både självinstruktion och kontroll av egna inlärningsstrategier (Maijala 2009: 32). Enligt GLGY (2019) innebär dagens undervisning att studerande påverkar sitt eget lärande, vilket ger en känsla av delaktighet. Språkinläring anses också vara inspirerande och uppmuntrande när studerande vill och vågar använda sin svenska inom studieprogrammet och utanför det. (Mäntylä 2021: 3). Funktionell undervisning (*action-based teaching*) kännetecknas av reflektiva, kognitiva och interaktiva metoder som utnyttjas i inlärningsprocessen (Van Lier 2007). Funktionalitet i undervisningen baserar sig delvis på en induktiv inlärningsstil, vilket ger studerande möjligheter för problembaserat lärande som också ingår i funktionalitet (Lund & Silén 2001: 100).

Funktionalitet anses ofta vara en aktiv inlärningsstil då inläraren lär sig med hjälp av olika kinestetiska metoder. Reese (2011: 1) konstaterar att kinestetiska metoder är ett nyttigt hjälpmedel för att utveckla språket genom praktiska exempel. Utbildningsstyrelsen (2023) konstaterar att bakom begreppet *kinestetisk* är tanken att inlärare gör något på egen hand. Begreppet kopplas ofta ihop med rörelse och att inlärare använder hela kroppen för att lära sig (Lengel & Kuzcala 2010: 8). Också Egidius (2002: 62) anser att metoden *learning-by-doing* är förträfflig och uppfinningsrik för inläraren som koncentrerar sig på konkreta exempel samt tar hänsyn till sociokulturell aspekt av språket. Då kan studerande göra muntliga uppgifter och träna till exempel att köpa bussbiljetter.

Maunu och Airaksinen (2020: 6–7) beskriver funktionalitet som en mångsidig process där kinestetiska metoder är bara ett delområde. Att utveckla språket med olika kreativa och samverkande metoder ingår också i funktionalitet enligt dem. Studerande kan antingen ensam, tillsammans eller i smågrupper försöka skapa exempel på hur de kan granska, analysera och lära sig effektivt (Skolan i rörelse 2023¹). På samma sätt konstaterar Anwer (2019) betydelsen av att integrera studerande i undervisningen (*Activity based learning*) genom att de kan delta aktivt. Det är den mest effektiva metoden för att lära sig till och med utmanande ämnesområden (Anwer 2019: 155). Undervisning med hög kvalitet hjälper studerande att lära sig lättare och därför beskrivs funktionalitet som övergripande undervisningsmetod (Maunu & Airaksinen, 2020: 6–7).

När det gäller funktionalitet i klassrummet finns det många olika begrepp som används för att beskriva aktiverande undervisningsmetoder. Termbruket kan variera bland olika forskare och därför är det väsentligt att diskutera både skillnader och likheter mellan begreppen. En skillnad finns mellan begreppen *funktionell* och *kinestetisk*. Funktionalitet omfattar mer möjligheter såsom fysiska aktiviteter och metoder som inlärare kan utnyttja genom diskussioner och problembaserat lärande jämfört med kinestetisk inläring då studerande rör sig på lektioner (SO 2023). I min studie kommer jag att beskriva funktionalitet genom begreppen *activity based learning* och *action-based teaching* som har en likadan betydelse med begreppen *funktionell inläring* och *funktionell undervisning* (se t.ex. Anwer 2019, Hedeboe & Polias 2008). Den första är från studerandes perspektiv och den andra från lärarperspektiv. Eftersom funktionalitet omfattar många verksamhetsmodeller för att genomföra aktiverande undervisning i klassrummet väljer jag följaktligen att använda begreppen *funktionell* och *funktionalitet* i min avhandling. Därtill syftar funktionalitet att inlärare förstår företeelser och kan redovisa för dem i ett större sammanhang (Boström 2001: 41). Likadant behandlar Karlsson & Kilborn (2015: 140) i enlighet med principer av induktiv undervisning hur inlärare utvecklar sin tankeförmåga och lär sig från exempel på konkret sätt.

---

¹ 2010 grundat pågående projekt för att stödja både lärare och studerande att utnyttja aktiverande och funktionell undervisning

Då inlärare är en aktiv deltagare kan hen påverka inläringen och delta i interaktion med andra. Funktionell undervisning hör till både konstruktivistiska och erfarenhetsmässiga inlärningsmetoder (Kaisla & Välimaa 2009: 113; Öystilä 2003: 62). Grundtanken i konstruktivistisk inlärningsmetod är att information inte kan överföras till inlärare utan inläringen är ett resultat av inlärares aktivitet kring temat som behandlas på lektioner. Följaktligen väljer inlärare ut, analyserar och bygger på sina egna tolkningar om ny information från sina egna utgångspunkter. Erfarenhetsmässiga metoder grundar sig på att bygga ny information enligt förutvarande färdigheter (Öystilä 2003: 71–72). Mångsidiga uppgifter förbättrar studerandens färdigheter att använda språket i olika situationer i framtiden (Rauste-von Wright m.fl. 2003: 20, 53; Öystilä 2003: 62). Målen med både konstruktivistiska och erfarenhetsmässiga metoder liknar principer i funktionalitet därför begreppen är centrala att förstå.

När det gäller funktionell undervisning är det viktigt att skilja begreppen *funktionell språkkunskap* och *funktionell undervisning* från varandra (Mäntylä 2021: 2). Språkliga kunskaper som har en funktionell betydelse är medel med hjälp av vilka det är möjligt att klara av vardagliga och språkliga kontexter. Funktionell språkkunskap är möjligt att uppnå med hjälp av funktionell undervisning med grundtanken om att inlärare lär sig i växelverkan mellan egen personlighet och omgivning eller avskild från antingen andra inlärare eller omvärlden (Mäntylä 2021: 2). Varje situation då man måste använda sina språkliga kunskaper är en viss inlärningsupplevelse och således har båda ovannämnda begreppen ett likadant samband med varandra inom språkinläring. Det konstaterar också Klenberg m.fl (2019: 14) att studerande är aktiva deltagare i undervisningen när de själva kan utarbeta inläring och uttrycka sina åsikter. För att använda funktionalitet i klassrummet måste lärare ha en klar helhetsbild om hurdana metoder begreppet funktionell undervisning innehåller och vilka av dem som har konstaterats att ha positiv påverkan på inläringen. Vidare använder jag begreppet moderna undervisningsmetoder för att beskriva dagens rekommendationer om aktiverande och mångfald undervisning (GLGY 2019: 69).

2.2. Tidigare studier

Det har forskats mycket i funktionell undervisning från olika aspekter. I föreliggande studie är det centralt att koncentrera sig på skolvärlden genom att ta hänsyn till funktionalitet från både lärares och studerandes perspektiv och fördjupa sig i deras erfarenheter. Att förstå lärarnas uppfattningar och tankar om funktionalitet samt möjligheter att planera funktionalitet som passande undervisningsmetod för alla är det viktigt att redogöra för studier som presenterar studerandenas erfarenheter av temat. Eftersom syftet med studien är att undersöka funktionalitet på gymnasiet i Finland refererar jag till undersökningar som fokuserar på funktionalitet på gymnasienivå i Finland. Först presenteras studier som koncentrerar sig på lärarnas erfarenheter och förhållande till funktionalitet i avsnitt 2.2.1 och därefter tas upp studier som presenterar studerandenas tankar kring temat i avsnitt 2.2.2.

2.2.1. Tidigare studier om funktionell undervisning från lärarperspektiv

I detta avsnitt presenteras studier som behandlar både funktionell undervisning och funktionella undervisningsmetoder. Det redogörs för tre olika studier som förknippas med svenskämnet och funktionalitet samt lärarnas erfarenheter av temat. För min avhandling och forskningssyfte var det ändamålsenligt att undersöka lärarnas uppfattningar och såväl användning av aktiverande undervisning och påverkan på den i klassrummet. Först presenteras Seppänen och Väisänen (2015) studie om högstadie- och gymnasiestuderandenas fysiska aktivitet i svenskundervisning. Därefter redogörs för Rönkkös (2011) studie om användning av lekar och spel i svenskundervisning. Slutligen presenteras Karppanens (2016) studie om språkinläring genom rörelse och påverkan på verksamhetsbaserat materialpaket för lärare i svenskundervisning.

Seppänen och Väisänen (2015) analyserade användning av fysisk aktivitet på lektioner på högstadiet och gymnasiet. Syftet med studien var att undersöka om lärare använder aktiverande inlärningsmetoder i svenskämnet och på vilket sätt. Dessutom ville de analysera läromaterial och studerandenas motivation och aktivitet under lektioner. Huvudvikten var i fem lärares uppfattningar som undersöktes genom temaintervjuer. De gjorde också läroboksanalys av fyra olika läroboksserier; Klick, Premiär, Magnet och Galleri. Undersökningsmaterialet analyserades

kvalitativt genom innehållsanalys. Resultatet visade att läromaterialet inte var särskilt uppmuntrande till fysisk aktivitet i motsats till lärarnas upplevelser som var positiva till aktivitet genom funktionella metoder. Det finns dock faktorer såsom gruppstorlekar och rumsbegränsningar som lärarna nämnde minskar användningen av fysisk aktivitet under lektionerna.

Rönkkö (2011) undersökte fyra lärares upplevelser om användning av lekar och spel i svenskundervisning. Hon ville undersöka vilken typ av lekar och spel lärarna använder och i vilka situationer. Ytterligare ville Rönkkö analysera påverkan av ifrågavarande metoder på studerandes lärande. Hon använde kvalitativ datainsamling för att granska lärarnas erfarenheter genom temaintervjuer. Tre av lärarna arbetar i Normalskolan och en i Steinerskolan som svensklärare. Alla fyra lärarna använde lekar och spel i sin egen undervisning, speciellt olika bräd- och rollspel. Spel utnyttjades mest i muntlig kommunikation men också i andra delar av språkinläring. På samma sätt konstaterar Luoma & Narsakka (2020: 69) om lärarnas tankar att det är viktigt att ha vanliga samtalsituationer för att kunna både undervisa och lära sig språk. I sin studie framhåller Luoma och Narsakka (2020: 30) att det kan vara problematiskt att bedöma studerande om allt lärande sker på nätet. Metoder som Rönkkö undersökte används mest på låg- och högstadiet jämfört med gymnasiet där det finns strikta tidsgränser för undervisningen. Lärarna har uppmärksammat att lekar och spel ökar studerandenas motivation till språkinläring. Av forskningsresultatet kan Rönkkö dra slutsatsen att olika språkinläringsspel fungerar som en användbar del av både språk- och svenskundervisning.

Karppanen (2016) undersökte språkinläring genom rörelse och därefter ville hon skapa ett verksamhetsbaserat materialpaket för lärare i svenskämnet. Syfte med materialpaketet var att göra språkundervisning mångsidigare, ge idéer för svensklärare och minska stillasittande i klassrummet. I likhet med Seppänen och Väisänen (2015) gjorde Karppanen läroboksanalys av fyra olika lärobokserier som används på lågstadiet. Tre av böckerna används i B2-svenska och en bok i A1-svenska. Materialet analyserades kvalitativt och kvantitativa hjälpmedel användes likaså för att stödja analysen. Resultatet var likadana i båda studier (se Seppänen & Väisänen 2015) där det fanns tillräckliga uppgifter till fysisk aktivitet varken på gymnasiet eller lågstadiet. Dock hade lärarna positiva uppfattningar om funktionella metoder som de hade använt inom tidsramar. Följaktligen finns det en skillnad mellan praktik där läroböcker inte uppmuntrar till

aktivitet i svenskämnet och teori som står i GLGY (2019) att läromaterial måste innehålla funktionella undervisningsmetoder och uppgifter som aktiverar studerande.

Resultaten var likadana i Seppänen och Väisänen (2015), Rönkkös (2011) och Karppanens (2016) studier gällande lärarnas positiva förhållande till funktionalitet. Det uppfattades som väldigt viktigt att studerande kan vara aktiva deltagare under lektionen men lärarna nämnde också begränsande faktorer som påverkar möjligheten att genomföra funktionella metoder. Lärarna uppfattade att de vill ha mer stöd från läromaterialet och mer tid i stället för strikta tidsgränser inom undervisning.

2.2.2. Studier från studerandeperspektiv

För att skapa lyckad och passande undervisning för alla är det betydelsefullt att ta hänsyn också till studerandenas uppfattningar och tankar om språkundervisning. Följande studier lyfter klart fram både studerandenas åsikter om funktionella lektioner och tankar om hur svenskundervisning kan vara ännu roligare och nyttigare än det är för närvarande. Först redogörs för Jokelas (2021) undersökning om gymnasiestuderandenas åsikter om funktionell undervisning. Därtill presenteras Palojärvis (2017) studie om integrering av svenska som B1- språk med andra skolämnen genom funktionella metoder.

Jokela (2021) undersökte studerandenas åsikter och uppfattningar om funktionalitet i svenskundervisning på gymnasiet. Undersökningsmaterialet baserade sig på enkätsvar där studerandena hade en möjlighet att öppna sina tankar om funktionella språklektioner och funktionella uppgifter. Studerande fick också jämföra funktionell undervisning med traditionella undervisningsmetoder, därefter materialet analyserades med kvalitativ innehållsanalys. Resultaten visade att gymnasiestuderande förhöll sig positiva till funktionella undervisningsmetoder i språkinläring. Studerande berättade att de lär sig bäst genom att få göra något konkret själva och konstaterade att få nytta av par- och grupparbete. Enligt enkätsvaren var studerande nöjda med antal av funktionella metoder och de berättade om att de vill ha spel och tävlingar under lektioner. Studerandena betonade positiv påverkan av aktiverande uppgifter och möjligheten att röra sig på lektioner. Likadant konstaterar Dunn & Dunn (1978:318) att många av studerande är kinestetiska inlärare och drar nytta av funktionella metoder. Vidare konstaterar Boström

(2004: 17) att kinestetisk inlärningsstil har sin grund i studerandens egen vilja att lära sig. Härmed är det nödvändigt att ha fysiska och aktiverande material vid sidan av material som är inriktat till digitala färdigheter som används i dagens skolvärld.

Palojärvis (2017) syfte var att undersöka både studerandenas och lärarnas uppfattningar om att integrera B1- svenska med andra skolämnen genom funktionella undervisningsmetoder. Studien baserade sig på två olika funktionella lektioner för sju-klassister och gymnasiestuderande. Palojärvi skapade enkät och fick 40 studerande att svara på den som analyserades efteråt med kvalitativ innehållsanalys. Tankar om funktionalitet var för det mesta positiva och studerande upplevde att det är nyttigt att ha sådana metoder i svenskundervisning i likhet med Heikkinen (2005: 38) som konstaterar att målet med funktionella metoder är att ge studerande olika och innovativa sätt att lära sig och utveckla egna inlärningsstilar. En klar majoritet av studerande ville också ha olika former av undervisningsmetoder som de kan utnyttja för att blanda svenska med andra ämne. Studerande tyckte att det är nyttigt att gå igenom praktiska kunskaper till exempel matrecept som de behöver i framtiden. Således måste undervisning vara meningsfullt och inte bara att fylla sista tio minuter av lektion med något spel utan att ha ett visst tema och hålla det genom lektionen (Heikkinen 2005: 38; Kolb 1984: 18; Öystilä 2003: 71). Som en nackdel av inlärningsprövningen tyckte studerandena att de hade begränsade färdigheter i svenskämnet.

I både Jokelas (2021) och Palojärvis (2017) studier var studerandena för det mesta nöjda med funktionell svenskinläring. Moderna inlärningsmetoder tycktes vara effektiva och nyttiga för inläring. Studerandena i båda studier önskade att ha mer funktionella lektioner även om utformningen av studierna var helt olika med varandra. I Jokelas (2021) studie var studerandena vana vid att lära sig genom funktionell undervisning. Däremot hade studerandena i Palojärvis (2017) studie som deltog i inlärningsprövning inte så mycket erfarenheter av att använda sådan undervisningsstil.

3. MÅL, MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel redogörs för studiens genomförande. Först presenteras mål och forskningsfrågorna i studien. Därefter redogörs för materialet som används i avhandlingen. Till sist beskrivs analysmetoden som jag har använt för att genomföra studien.

3.1 Mål

Syftet med denna studie är att undersöka hurdana uppfattningar finska svensklärare har om funktionell undervisning på gymnasiet. Vidare vill jag undersöka lärarnas metoder och sätt att genomföra antingen fysiska eller andra funktionella aktiviteter i klassrummet och granska hurdana definitioner de har om begreppet *funktionell undervisning*. Jag blev intresserad av Seppänen och Väisänen's studie (2015) och vill undersöka om det finns faktorer som främjar eller begränsar användningen av funktionella metoder i svenskundervisning. Såsom Jokela (2021) undersökte gymnasisternas inställning till funktionalitet är det ändamålsenligt att undersöka också lärarnas perspektiv om möjliga för- och nackdelar som påverkar undervisningen. Vidare är målet att analysera faktorer som lärarna tycker är väsentliga i funktionell undervisning på gymnasienivå. Eftersom funktionalitet är relativt nytt i läroplanen och efter den senaste läroplanen (2019) har det inte gjorts undersökningar från lärarperspektivet, vill jag koncentrera mig på lärare som har utexaminerats under de senaste tio åren. Genom att jämföra denna studie med andra tidigare studier analyserar jag lärarnas erfarenheter av funktionalitet och därefter gör analys om resultat är olika mellan nytexaminerade och äldre lärarna.

Således avser denna studie att besvara på följande forskningsfrågor:

1. Vad betyder funktionalitet i svenskundervisningen för de nya gymnasielärarna?
2. Vilka för- och nackdelar anser lärarna att bruket av funktionalitet medför i svenskundervisningen?
3. Vad krävs för lyckad funktionell undervisning i svenskämnet enligt gymnasielärarna?

Svar på forskningsfrågorna kan variera mycket mellan olika lärare beroende på hurdana intressen de har för funktionell undervisning. Det kan vara möjligt att de som deltar i min studie kan vara intresserade av temat och följaktligen kan uppfattningar vara positiva, samtidigt som användningen av undervisningsmetoder kan vara mångsidig.

3.2 Material

Materialet i denna studie består av tre halvstrukturerade temaintervjuer av svensklärare. Först redogörs för informanterna som deltog i min studie i avsnitt 3.2.1 och därefter presenteras temaintervju som undersökningsmetod samt diskuteras valet av metoden i avsnitt 3.2.2.

3.2.1 Informanter och datainsamling

Informanterna i denna studie var tre svensklärare som arbetar på olika enspråkiga gymnasier i olika städer i Finland. Jag kommer inte att avslöja informanternas namn utan jag kallar dem lärarna 1–3. Alla informanter har utexaminerats under de senaste åren och har erfarenheter av funktionella undervisningsmetoder i svenskämnet på gymnasiet. De intervjuade lärarna är kvinnor och undervisar i B1-svenska. Informant 1 har utexaminerats år 2020 och arbetar på gymnasiet i mellersta Finland. Hennes erfarenheter av funktionalitet baserar sig på praxis av gymnasiet och lågstadiet. Informant 2 är en svensklärare som undervisar både på högstadiet och gymnasiet. Hon har utexaminerats 2016 och arbetar också i mellersta Finland. Informant 3 är en gymnasielärare som har arbetat endast på ett gymnasium i Birkaland och har utexaminerats år 2021.

I början av januari skickade jag intervjuinbjudningar till informanterna om de ville delta i min studie. Alla svarade jakande och ville diskutera funktionalitet frivilligt och med egna ord, vilket är en princip i intervjustudier (Eskola & Suoranta 1998: 86). I början av intervjuerna gick vi igenom forskningsredogörelsen och forskningstillståndet. På grund av praktiska och konkreta skäl utfördes intervjuerna via videotjänsten Zoom och alla intervjuer tog 20–30 minuter. Jag spelade in intervjuerna för säkerhets skull med både videotjänsten och mobilen. Inspelningarna kommer att förstöras senast på våren 2025. De flesta av lärarna beskrev sina egna erfarenheter mångsidigt och i stor omfattning, vilket hjälpte mig att forma en helhetsbild av lärarnas svar

och lyfta fram intressanta aspekter.

3.2.2 Temaintervju

Syftet med studien är att få information om både informanternas åsikter och uppfattningar varför jag valde kvalitativ datainsamlingsmetod i min avhandling. Enligt Dufva et al. (2011: 131–132) är intervju en passlig metod om forskare vill koncentrera sig på åsikter och att analysera hur undervisningsmetoder som används under lektioner återspeglar attityder. Således samlades in materialet med halvstrukturerade temaintervjuer där frågorna hade bestämts på förhand. Frågorna hade indelats i tre olika teman enligt forskningsfrågorna. Det fanns 15 frågor och 5 frågor behandlade en forskningsfråga (se bilaga 1). Intervjuerna genomfördes på finska som är informanternas modersmål. På grund val av finska som intervjuerspråk var det möjligt att diskutera fritt och uttrycka åsikter enkelt. Efter intervjuerna transkriberade jag undersökningsmaterialet genom att lyssna på inspelningarna flera gånger.

Jag valde att använda halvstrukturerad temaintervju i min studie då det finns ingen exakt eller ledande ordning, vilket möjliggjorde att informanterna kunde berätta om deras syn fritt (se Hirsjärvi & Hurme 2000: 47–48, 66; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006: 57). Genom att intervjua lärarna var det möjligt att ställa preciserande frågor, vilket var ett lämpligt sätt att intervjua speciellt då när informanternas egna erfarenheter baserade sig på intresse. Frågorna hade dock formats på förhand för att få möjliga svar på forskningsfrågorna. Flexibilitet kan nämnas som en fördel med intervju då något kan uteslutas om informanten inte har särskilda eller personliga erfarenheter av en viss fråga. Däremot om hen har mycket att säga är det möjligt att skapa aktiv diskussion och få mer djupgående svar och information om temat (Alanen 2011: 148).

3.3 Analysmetod

I min studie valde jag å ena sidan att använda kvalitativ innehållsanalys som ofta används för att beskriva och förstå företeelser (Tuomi & Sarajärvi 2017: 103). I kvalitativ studie är meningen inte att koncentrera sig på mätning och räkning utan att lyfta fram viktiga aspekter och analysera dem (Schreier 2012: 12). Således passar innehållsanalysen för denna undersökning då tanken är att fördjupa sig i upplevelser och företeelser kring funktionalitet. Å andra sidan är det passande då meningen är att hålla sig i företeelsens ramar och undersöka ett visst tema (Luodonpää-Manni & Ojutkangas 2020: 415). Då undersökningsmaterialet har samlats in genom intervjuer är det möjligt att koncentrera sig på diskussionen och därefter analysera det som är det viktigaste för studien.

Först efter intervjuerna transkriberade jag materialet och koncentrerade mig på en lärare åt gången. Därefter började jag analysprocessen och lyssnade jag på materialet igen efter transkribering om jag inte hade märkt något relevant för min studie. Sedan läste jag lärarnas svar och kategoriserade dem enligt mina huvudteman som jag hade valt att granska i föreliggande studie. Slutligen genomförde jag analysen enligt lärarnas svar och jämförde dem för att hitta antingen lik- eller olikheter mellan svaren. Dessutom jämförde jag svaren och skrev resultat där presenteras de centrala aspekterna för studiens syfte.

4. RESULTAT

I detta kapitel presenteras de viktigaste resultaten av denna intervjustudie som svarar på forskningsfrågorna en fråga åt gången. De relevanta resultaten har indelats i tre centrala teman. Först i avsnitt 4.1 redogörs för lärarnas definitioner av funktionalitet och metoder som de använder i undervisningen. Därefter diskuteras hur funktionella metoder påverkar svenskundervisningen i avsnitt 4.2. Till sist presenteras lärarnas tankar om lyckad funktionell undervisning och resurser gällande funktionell svenskundervisning. Alla citat har översatts så noggrant som möjligt från finska till svenska.

4.1 Lärarnas definitioner av begreppet funktionalitet

För att förstå lärarnas uppfattningar och tankar om temat var det centralt att analysera hur de definierar *funktionalitet* samt granska hurdana metoder används och i vilka situationer i klassrummet. Följande tre citat representerar alla tre lärarnas definitioner av begreppet.

- (1) För mig betyder funktionalitet kanske sådan undervisning [...] att studerande får själv lösa något problem [---] (lärare 1)
- (2) Nå funktionalitet är något annat än att göra läroboksuppgifter eller något att fylla i en kopia med blyertspenna [...] eller några rörelsegrejer (lärare 2)
- (3) För mig betyder funktionalitet sådan rörelse och något att göra något genom att röra sig eller med händer eller någonting [---] (lärare 3)

Lärare 1 funderade på funktionalitet som undervisningsmetod då studerande kan lösa ett problem (se citat 1). Hon ansåg också att inläringen utgår från undervisningsmaterialet och baserar sig på studerandenas kreativitet. Däremot kopplade lärarna 2 och 3 mer deras svar på frågan ihop med fysiska aktiviteter att studerande har en möjlighet att lära sig genom rörelse (se citat 2 och 3). Alla lärare betonade starkt funktionella metoder som en viktig del av undervisningen

också på gymnasiet och konstaterade att de använder och till och med skulle vilja använda mer funktionella metoder under lektioner.

I följande tre citat funderade alla tre informanterna på sina uppfattningar om hurdana metoder de använder och anser vara behövliga gällande funktionalitet på lektioner:

(4) Kanske endast då funktionalitet framkommer i min undervisning är uttryckligen spel [...] och speciellt Blooket som vi har använt [...] och kanske kunde jag räkna också sådana muntliga uppgifter eller samtalsuppgifter att vara funktionella därför att studerande måste själv vara ganska aktiv att det finns något samtal eller något sådant (lärare 1)

(5) Nå kanske digospel [...] att de har jag absolut mest speciellt till exempel Blooket [---] det finns inga fysiska aktiviteter alls (lärare 2)

(6) Nå faktiskt allt möjligt [...] det fungerar ganska bra till exempel att använda fysiska aktiviteter samt olika spel såsom rita och gissa [---] Det är sådant mellanmål för dem (lärare 3)

Alla lärare nämnde olika spel såsom Blooket som kan spelas på nätet (se citat 4 och 5). Lärarna 1 och 3 hade mest likadana svar mellan deras egna definitioner och metoder som de använder i undervisningen. Lärare 1 definierade begreppet som induktiv undervisning och använder olika aktiva metoder då studerande kan utnyttja problemlösningsförmågan genom att spela och delta i diskussion (se citat 1 och 4). Likadant lyfte lärare 3 fram hur hon använder sådana metoder och aktiviteter som hon nämnde i definitionen såsom fysiska aktiviteter (se citat 3 och 6). Däremot uppgav lärare 2 att fysisk aktivitet kan inkluderas i funktionell undervisning men hon berättade att de dock har inga fysiska aktiviteter under lektioner (se citat 2 och 5). Likadant med Luoma och Narsakkas (2020) studie betonade lärarna att både aktiverande uppgifter och nätspel är behövliga som kan utnyttjas för att öka mängden av funktionella undervisningsmetoder. Lärare 3 betonade funktionalitet som mellanmål för studerande och hänvisade också till pausgympa (se citat 6). Dock var lärarna lite fundersamma och behövde tid att nämnda funktionella metoder som de hade använt, vilket kan tolkas som omfattande tema och vilket beror på deras egna upplevelser och definitioner.

Som blivande svensklärare var det intressant att få veta noggrannare i vilka situationer lärarna är vana vid att använda funktionalitet och hur tillämpningen av funktionella metoder återspeglar lärarnas definitioner av funktionalitet:

(7) kanske för att lära sig ordförråd [---] Då använder jag funktionella undervisningsmetoder att det kunde vara möjligt att lära sig ordförråd obemärkt (lärare 1)

(8) Enligt min mening finns det hjälp och stöd och speciellt för att lära sig ordförråd måste man göra det på så många olika sätt att det är en situation som är väldigt bra. Också ger jag ofta anvisningar för studerande att öva på genom att använda Quizlet där det finns många uppgifter för att lära sig ord (lärare 2)

Båda lärare nämnde genast konkreta exempel på då de använder funktionalitet som undervisningsmetod (se citat 7 och 8). Genom att diskutera olika konkreta situationer betonade båda betydelsen av funktionalitet för ordinlärning. Vidare konstaterade lärare 1 att lära sig enstaka ord är enkelt genom att spela samtidigt som antingen upprepa eller gå igenom nya ord, vilket möjliggör att inlärare lär sig obemärkt. Av citatet 6 kan det konstateras att fast lärare 3 inte nämnde ordförråd i sin kommentar, är det lätt att lära sig nya ord genom aktivitet *rita och gissa*, vilket är också ett effektivt sätt att lära sig ordförråd. Jämfört med Seppänen och Väisänen (2015: 49–60) undersökning fick jag inga direkta svar om lärare i föreliggande studie använder funktionella metoder för att lära grammatik. Av dessa svar kan man även tolka att grammatik är svårare jämfört med ordförråd att inkludera i funktionalitet, speciellt då tidsgränser är strikta (se citat 22–24). Det verkar vara lättare och snabbare att aktivera studerande att lära sig ordförråd. Alla lärare konstaterade aktivering som en paus innan eller efter man går igenom grammatik men inte som en del av det.

4.2 Effekter av funktionella metoder i svenskundervisning

Även om GLGY (2019) rekommenderar studerande att vara aktiva deltagare i skolans verksamhetskultur och trots att funktionell språkinlärning har undersökts mycket, var det väsentligt

för min studie att granska olika effekter av funktionella undervisningsmetoder. Lärarna konstaterade att de använder funktionella metoder. Således var det naturligt att fråga om både möjliga positiva och negativa faktorer som påverkar genomförandet av funktionell undervisning i svenskämnet. Alla lärare berättade om de upplever funktionalitet som stöd och hjälp på sina egna lektioner på följande sätt:

(9) Det (funktionalitet) har fungerat och fungerar fortfarande. Det har också undersökts att funktionalitet ofta fungerar bättre jämfört med traditionella undervisningsmetoder [---] (lärare 1)

(10) Funktionalitet har verkligen varit till hjälp i min undervisning genom att det möjliggör att ha mångsidigare lektioner och studerande tycker om det [---] (lärare 2)

(11) Det har varit till hjälp och stöd kanske just därför att det är möjligt att gruppera studerande bättre genom funktionella metoder såsom samtalsuppgifter [---] och det är på inget sätt svårt tvärtom bara lätt [...] (lärare 3)

Lärarna betonade att funktionalitet är ett nyttigt sätt att både lära sig och undervisa (se citat 9, 10 och 11). Lärare 2 berättade om studerandenas åsikter om funktionalitet och beskrev att lektionerna är mångsidiga. Hon fortsatt att studerandena har gett positivt gensvar på funktionalitet (se citat 10). För att tolka och förstå funktionalitet som helhet är det viktigt att lärare 3 tar däremot hänsyn till lärarperspektiv och berättar om hur studerande får bättre känslan av grupp-anpassning. Hon ansåg att funktionalitet underlättar lärarnas arbete och möjligheter att genomföra funktionalitet också genom olika diskussionsuppgifter (se citat 11). Lärare 3 fortsatt diskussion i intervjusituationen och konstaterade hur lätt det är att inkludera funktionalitet i svenskämnet där samtalsuppgifter är en naturlig del av språkinläring. Likadant med Rönkkös studie (2011) ansåg lärarna i föreliggande studie att med hjälp av funktionella undervisningsmetoder är det möjligt att ta hänsyn till olika inlärningsstilar. Som nyutexaminerade lärare betonade lärarna att de har stort stöd från utbildningen och följaktligen har de färdigheter att tillämpa färdiga uppgifter. Ändå fortsatte de diskussionen starkt att bilden av funktionalitet är mer positiv i utbildningen jämfört med undervisningssituationer i klassrummet.

Enligt dessa fick lärarna samla sina svar på frågan om konkreta för- och nackdelar av funktionalitet. Först beskrev de fördelar och det hur de upplever nytta av funktionell undervisning på följande sätt:

(12) Funktionalitet kan kanske öka motivation och ändra lektionsstruktur [---] Huvudsakligen allt lyckas att det ändå är ganska roligt att spela att i allmänhet tycker studerande om det (lärare 1)

(13) Nå fördelar av funktionalitet är uttryckligen att lektionen är mångsidigare och att studerande inte förslöar så mycket och att någon kan lära sig bättre genom att få olik input [---] (lärare 2)

(14) [---] fördelar är det att det är möjligt att aktivera studerande, få mångsidighet i undervisningen att det inte är bara sådant att sitta tysta och göra uppgifter (lärare 3)

Först uppgav alla en skillnad mellan traditionell och modern undervisning och lärarna framhävde möjligheten att göra lektioner mångsidigare (se citat 12, 13 och 14). De ansåg också att traditionell undervisning kan ses som till och med ointressant och monotont sätt att lära sig och undervisa när studerande är inaktiva deltagare (se citat 14). Därefter lyfte lärarna fram också studerandens roll och möjligheten att utveckla egen inläring (se citat 13). Såsom lärare 2 konstaterade kan funktionell undervisning erbjuda en ny input för att lära sig också om olika metoder hur lära sig språket. Som det framgår av citat 1 blir många studerande motiverade när det finns möjligheter att lära sig genom att spela. Lärarna lyfte fram att det är viktigt att dagens undervisning innehåller spel och tävlingar då studerande kan få motivation att försöka lära sig mer effektivt. Det verkar vara att studerande är mer intresserade av inläring om de kan tävla och eftersträva seger, vilket berättar delvis om studerandenas attityder mot svenskinläring.

Alla lärare tyckte inte att det finns nackdelar med att använda funktionalitet. Ändå var de beredda att nämna några drag som de tycker vara negativa gällande funktionella undervisningsmetoder. I nästa tre citat beskrev lärarna om hurdana skillnader de har märkt mellan gymnasister:

(15) Kanske har jag märkt det att sådana studerande som är väldigt motiverade blir inte så intresserade av till exempel att spela några spel jämfört med dem som är inte så motiverade [---] (lärare 1)

(16) Kanske de typiska studerande som alltid får bara utmärkta vitsord och som vill använda allt möjlig tid för att plugga och att huvudsak är läroboksuppgifter kan uppleva att man inte studerar här utan att alla bara spelar [---] (lärare 2)

(17) Det kan vara svårt för någon tyst att delta i grupparbete och känna att hör till grupp om man behöver göra något funktionellt tillsammans [---] och det kan förorsaka känslan av ångest eller stress på lektioner och tankar om alla lektioner kommer att vara sådana (lärare 3)

Lärarna betonade skillnaden mellan studerande som är intresserade av svenska och dem som inte har så mycket motivation mot språket. Både lärarna 1 och 2 märkte hur begåvade studerande som har bra färdigheter i svenska, tycker att funktionella metoder är mer som lekande och får inte tillräckligt med tid för att göra uppgifter från lärobok (se citat 15 och 16). Jämfört med dem är de som inte har så hög motivation mot att lära sig språket, mer ivriga för att spela och vara aktiva deltagare på lektioner då funktionella undervisningsmetoder används (se citat 15). Likadana resultat fick också Seppänen och Väisänen (2015: 51) om studerande som prefererar vanliga sätt att studera. Lärare 3 lyfte också fram både de studerandena som upplever sig själva som blyga och deras tankar om funktionalitet, hur det kan vara stressande att känna sig som en del av gruppen och våga uttrycka egna tankar i grupp (se citat 17). Eftersom gruppstorlekar är stora och det finns många olika inlärare i samma grupp ansåg lärarna att det är en utmaning för genomförandet av funktionalitet. Lärarnas svar visade att det finns två huvudteman som de lyfte fram i citaten. Lärarna hade positiva erfarenheter av funktionella uppgifter och de prefererar att använda aktiverande undervisningsmetoder. Ändå var de medvetna om drag som kan visa sig som till och med negativa gällande funktionalitet. Således var det viktigt att diskutera faktorer som påverkar genomförandet av funktionalitet i följande avsnitt 4.3.

4.3 Lärarnas tankar om lyckad funktionell undervisning och resurser

För att förstå lärarnas tankar om sådan funktionalitet som de vill ha under lektioner, var det centralt att diskutera faktorer som möjliggör att funktionalitet är så lyckad och målinriktad som möjligt. De berättade om sina tankar om lyckad funktionalitet:

(18) [---] det måste vara något mål i uppgift [---] och att det vore möjligt få känslan av att lyckas [...] från lärarperspektiv är funktionalitet lyckad när lärare har kunnat göra sådan uppgift att studerande har blivit intresserade av att delta i den och att det är intressant för studerande (lärare 1)

(19) Nå lyckad funktionalitet är sådant att den aktiverar alla [...] Och enligt min mening måste funktionell undervisning alltid planeras bra och man måste fundera på den gruppen som mottagare (lärare 2)

(20) Lyckad funktionalitet är det att alla deltar i aktivitet och att alla har gott humör efter aktiviteten [---] Genom bra planering och motivering [...] det är viktigt att berätta för studerande varför det används till exempel någon viss uppgift (lärare 3)

Lärarna upplevde att det finns så många fördelar med funktionalitet och därför betonade de dem i stället för nackdelarna. Ändå diskuterade de faktorer som krävs för lyckad funktionell undervisning av lärarna och de redogjorde för dem på följande sätt:

(21) [...] det (funktionalitet) kräver tid och pysselgrejer och kanske att vara intresserad av den [---] (lärare 2)

(22) [---] Om man vill ha sådan kinestetisk undervisning till exempel pussel eller att man rör på lappar eller något, kräver det att jag måste skriva ut och klippa lappar så det är ganska arbetsamt när det finns stora grupper (lärare 3)

Speciellt lärare 2 och 3 betonade konkreta faktorer såsom pyssel för att förbereda olika aktiviteter. Båda lärare lyfte fram att det tar tid att förbereda olika material som behövs på lektioner (se citat 21 och 22). Som det framgår av citat 18 och 19 krävs det också lärarnas intresse för funktionalitet att både utveckla undervisning genom att använda välplanerade uppgifter. Lärarna betonade betydelsen av att motivera användning av olika uppgifter (se citat 20). Lärare 1 nämnde att hon själv prefererar traditionella undervisningsmetoder, vilket kan ses som en orsak i lärarens bakgrund som påverkar undervisningsstilarna. Tvärtom berättade lärarna 2 och 3 att de är väldigt intresserade av funktionalitet och vill också själva lära sig genom funktionella metoder. Det framgår av citaten att lärarnas egen attityd påverkar undervisningen och metoderna som används på lektioner. Lärarna konstaterade också hur det är möjligt att ta några färdiga aktiverande uppgifter från lärmaterial. Dock om man jämför tanken om färdigt materialpaket med Seppänen och Väisänen's studie (2015: 47) finns det inte mycket stöd i vare sig läroböckerna eller lärmaterialet. Även det finns brist på färdiga funktionella uppgifter i lärmaterialet, konstaterade dock alla lärare att lärarutbildning är ett bra stöd då det använde mycket olika aktiverande uppgifter både på lektioner och i lärarpraktik.

Härmed var det naturligt att diskutera resurser för att genomföra funktionalitet och hur lärarna upplevde dem som ett stöd i undervisning:

(23) Ja jag tror att det är ganska mycket på eget ansvar [---] På detta sätt tycker jag inte att det finns tillräckliga resurser att jag hade tillräckligt tid och ork att förbereda funktionella uppgifter [---] (lärare 1)

(24) Enligt min mening är det ganska uppmuntrande atmosfär för funktionalitet och nå kanske i grunderna för gymnasiet läroplan finns det inte så mycket tid för sådana grejer som kräver mycket tid [---] (lärare 2)

(25) Men ja jag tycker att det finns tillräckliga resurser på gymnasiet [---] ja enligt min mening det (funktionalitet) är så viktigt att jag planerar så att jag har tid för sådana uppgifter (lärare 3)

Lärare 1 konstaterade att lärare måste ha mycket eget ansvar för att genomföra funktionalitet i klassrummet (se citat 23). Dessutom angav hon tidsgränser som hon tycker är otillräckliga för funktionalitet på gymnasiet. På grund av noggrann tidtabell under lektioner beskrev lärare 1 att hon är trött på att planera olika sätt att undervisa. Däremot uppfattade lärare 3 att resurser är som ett stort stöd för lärare att använda funktionella metoder (se citat 25). Hon beskrev att hon är så intresserad av funktionalitet att hon vill ha sådana metoder på lektioner. Hon ansåg också att studerande kan göra traditionella och skriftliga uppgifter hemma. Dessutom beskrev hon sin egen arbetsgivare som uppmuntrande och positiv mot dagens undervisningsmetoder. Lärare 2 för sin del höll med mellan två ovannämnda åsikter och berättade att allmän atmosfär är positiv mot genomförandet av funktionalitet fast det inte finns tillräckligt tid för alla uppgifter som kunde vara nyttiga att ha på lektioner (se citat 24). Likadant med lärare 3 berättade lärare 2 att hon är intresserad av temat och att hon är deltagare i olika Facebook-grupper där lärare delar egna idéer för att göra undervisningen mångsidigare och passande för alla. Således var lärarnas åsikter om resurser möjligt att indela i två olika kategorier enligt svaren gällande om det finns tillräckligt tid för att ha funktionella metoder på lektioner eller inte.

5. SAMMANFATTANDE DISKUSSION

Syftet med föreliggande avhandling var att redogöra för hurdana erfarenheter och uppfattningar nyutexaminerade gymnasielärare har om funktionell undervisning i svenskämnet. Dessutom undersöktes det om lärarnas svar är olika i jämförelse med tidigare studier om temat som har gjorts innan den senaste läroplanen 2019 där funktionellt arbete betonas som en viktig del av undervisningen. Avhandlingen var kvalitativ och materialet samlades in genom intervjuer. Även om materialet var relativt litet och resultaten inte kan generaliseras, kan avhandlingen användas för att utveckla genomförande av funktionella metoder. I detta kapitel diskuteras genomförandet av avhandlingen och svaras på forskningsfrågorna.

Den första forskningsfrågan var *Vad betyder funktionalitet i svenskundervisningen för de nya gymnasielärarna?* Lärarnas svar var mestadels likadana med varandra och vidare berättade de om samma situationer i klassrummet då de använder funktionella undervisningsmetoder. Resultaten visar att lärarna definierar begreppet *funktionalitet* som en metod då studerande har möjligheter att göra något annat än bara skriftliga uppgifter. Således nämnde de studerandens fysiska aktivitet under lektioner och lärarnas mål att försöka minska stillasittandet. Anwer (2019: 155) diskuterar också om funktionell undervisning och behandlar studerandes aktiva roll i klassrummet. Likadant med lärarna i föreliggande studie betonar dock Anwer (2019) lärarnas möjligheter att genomföra undervisningen som är mer aktiverande och mångsidigare. Dessutom ansåg lärarna att olika aktiverande undervisningsmetoder ingår i funktionalitet och hänvisade deras kommentarer till användningen av spel och lekar.

I likhet med resultaten i föreliggande studie konstaterar Maunu och Airaksinen (2020: 6–7) att fysisk aktivitet är bara ett område gällande mångsidig undervisning. Också Luoma och Narsakka (2020: 12) påpekar betydelsen av att ta hänsyn till alla inlärningsstilar och koncentrera sig både på fysiska uppgifter och digitala färdigheter genom digispel. Vid sidan av fysisk aktivitet och spel nämnde lärarna också studerandena som självständiga inlärare som kan dra nytta av sina tidigare färdigheter och därefter skapa ny information. Lärarna syftar funktionalitet likadant med Boström (2001: 41) till problembaserad inläring då studerande kan lösa ett problem och få känslan av både gruppanpassning och ändamålsenlig inlärningsupplevelse.

Den andra forskningsfrågan var *Vilka för- och nackdelar anser lärarna att bruket av funktionalitet medför i svenskundervisningen?* Lärarna betonade positiv påverkan på funktionella metoder och definierade dem som ett bra stöd på lektioner, vilket ökar studerandenas motivation och ändrar lektionsstruktur. Även Seppänen och Väisänen (2015) fick likadana resultat om lärarnas positiva förhållningssätt till funktionalitet i svenskämnet. Vidare ansåg lärarna att genom funktionalitet är det möjligt att gruppera studerande samtidigt då de är intresserade av temat under lektioner. Studerande i Jokelas (2021) studie hade liknande tankar som lärarna i föreliggande studie om att funktionella metoder bidrog till bättre inläring. Mestadels av studerandena berättade om att de hade upplevt att lära sig bättre på funktionella svensklektioner.

Dock kommenterade lärarna faktorer som kan påverka genomförandet av funktionalitet till och med på negativt sätt. Lärarna diskuterade svårigheten att hitta passande undervisningsmetod för alla. De upplevde att det är utmanande därför att gruppstorlekar är stora och följaktligen finns det många olika inlärare i samma grupp. Mest betonades skillnaderna mellan motiverade studerande och studerande som inte har så mycket intresse för inlärningsprocessen. Också i Seppänen och Väisänens (2015) studie lyftes de fram studerande som prefererar vanliga studiesätt. Rönkkö (2011) betonar ytterligare blyga och passiva studerande som inte vill delta i aktiverande uppgifter såsom diskussioner och lekar, vilket gör lärarnas arbete svårare.

Den tredje forskningsfrågan var *Vad krävs för lyckad funktionell undervisning i svenskämnet enligt gymnasielärarna?* Lyckad undervisning diskuterades mycket och lärarna betonade betydelsen av att planera undervisningen bra och därefter motivera för studerande varför det görs sådana uppgifter. Vidare framgår det av resultaten att lärarna prefererar undervisningen som aktiverar alla samtidigt och att studerande kan ha känslan av att lyckas. I allmänhet hade lärarna ganska avvikande åsikter om resurser och om de är tillräckliga eller inte. En del av lärarna ansåg att det finns en väldig uppmuntrande atmosfär för funktionalitet medan andra konstaterade att genomföring av funktionalitet är stort på eget ansvar.

Att skapa lyckad funktionell undervisning kräver det tid att förbereda materialet för lektioner. Också i Palojärvis studie (2016) lyftes det fram likadana resultat om att lärarna borde ha mer tid för att planera aktiviteter som genomförs på lektioner. Å ena sidan berättade lärarna om möjligheten att använda färdigt material om det inte finns så mycket tid att planera allt självständigt. Vidare lyfter Seppänen och Väisänen (2015) likadana resultat om lärarnas åsikter och

villighet att använda lärmaterialet på egna lektioner. Å andra sidan är det problematiskt att även om lärarna kunde använda färdigt material har de dock inte tid på lektioner att använda dem. Karppanen (2016) gjorde materialpaketet för svensklärare att göra genomförandet av funktionalitet lättare. Ändå speciellt på gymnasiet finns det strikta tidsgränser för undervisningen, vilket lärarna i många studier upplever att minska mängden av funktionalitet under skoldagarna (se t.ex. Seppänen och Väisänen (2015), Karppanen (2016), Rönkkö (2011)).

Sammanfattningsvis visar studien hurdana tankar och uppfattningar svensklärare har på gymnasienivå och vilka faktorer påverkar dem. Studien och hela processen var lyckade och svar på forskningsfrågorna var omfattande. Resultaten kan bidra till genomförande av funktionell undervisning och både lärare och lärarstuderande kan dra nytta av studiens information och till exempel bli intresserade av temat. Resultaten kan utnyttjas också i samhällsnivån för att man blir medveten om olika faktorer som påverkar begränsandet av funktionalitet på lektioner. Det är viktigt att iaktta lite mängden av informanterna och därför kan resultaten inte generaliseras. Dessutom kan informanterna vara intresserade av funktionalitet därför resultaten visar sig ett positivt förhållande till användningen av funktionella undervisningsmetoder. Dock var resultaten avvikande och mångsidiga, vilket i alla fall möjliggör att studien kan funka som omfattande bakgrund för vidare studier om funktionalitet i svenskämnet.

LITTERATUR

- Alanen, R. 2011. Kysely tutkijan työkaluna. I: Kalaja, P., Alanen, R. & Dufva, H. (red.). *Kieltä tutkimassa: Tutkielman laatijan opas*. Helsinki: Finn Lectura.
- Anwer, F. (2019). The effect of activity-based teaching techniques on student motivation and academic achievement. *Journal of Education and Educational Development*, 6(1), 154-170.
- Boström, L. 2004. *Lärande & Metod. Lärstilsanpassad undervisning jämfört med traditionell undervisning i svensk grammatik*. Doktorsavhandling. Jönköping: Högskolan för lärande och kommunikation.
- Dufva, H. 2011. Ei kysyvä tieltä eksy: Kuinka tutkia kielten oppimista ja opettamista haastattelun avulla. Teoksessa Kalaja, P., Alanen, R. & Dufva, H. (red.), *Kieltä tutkimassa: tutkielman*, 131–145.
- Jaa, R. & Dunn, K. 1978. *Teaching students through their individual learning styles: a practical approach*. Reston Publishing Company. 317–318.
- Egidius, H. 2002. *Pedagogik för 2000-talet*. Natur och kultur: Stockholm.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tammerfors: Vastapaino.
- GLGY 2015 = Grunderna för gymnasiet läroplan 2015, Utbildningsstyrelsen. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/174853_grunderna_for_gymnasiets_laroplan_2015-1.pdf (hämtad 10.5.2023).
- GLGY 2019 = Grunderna för gymnasiet läroplan 2019. Utbildningsstyrelsen. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/grunderna_for_gymnasiets_laroplan_2019.pdf (Hämtad 16.2.2023).
- Hedeboe, B. & Polias, J. 2008. *Genrebyrån: en språkpedagogisk funktionell grammatik i kontext*. Hallgren & Fallgren. Stockholm.
- Heikkinen, H. 2005. *Draamakasvatus - opetusta, taidetta, tutkimista!* Jyväskylä: Minerva Kustannus Oy.
- Hirsjärvi, S & Hurme, H. 2000. *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Yliopistopaino. 47–60.
- Jaakkola, T. Sääkslähti, A. & Liukkonen, J. 2009. “Koulun liikuntakasvatus oppimisvalmiuksien luoja ja lasten kasvun ja kehityksen tukena”. Teoksessa *Taide ja taito – kiinni elämässä*. Taide- ja taitokasvatuksen julkaisu. Moniste 2/2009. Helsinki: Opetushallitus. 49–54.
- Jokela, P. 2021. “*Jag orkar inte att sitta hela tiden*” *Gymnasieelevers uppfattningar om funktionell undervisning*. Kandidatavhandling. Institutionen för språk- och kommunikations-

vetenskap vid Jyväskylä universitet. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/75902/URN%3aNB%3afi%3ajyu-202105243161.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Juurakko-Paavola, T., & Palviainen, Å. (Eds.). (2011). *Svenskan i den finska skolan och högre utbildningen: Om kunskaper och motivation genom olika utbildningsstadier*. Hämeen ammattikorkeakoulu. HAMK in julkaisuja, 11/2011. 9–22.
- Kaisla, M. & Välimaa, R. 2009. Toiminnalliset menetelmät terveystiedon opetuksessa. Teoksessa E. Jeronen, R. Välimaa, H. Tyrväinen, & H. Maijala (toim.) Terveystietoa oppimaan ja opettamaan. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. 111–127.
- Karlsson, N & Kilborn, W. 2015. Konkretisering och undervisning i matematik. Matematikdidaktik för lärare. Lund: Studentlitteratur AB.
- Karppanen, M. 2016. Språkinläring genom rörelse – ett verksamhetsbaserat materialpaket för svenskundervisning. Magisteravhandling. Jyväskylä universitet. Institutionen för språk. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/50434/URN%3aNB%3afi%3ajyu-201606193206.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Klenberg, L., Närhi, V., Husberg, H., Slama, S. & Määttä, S. 2019. Självgregering och exekutiva färdigheter – Att stödja riktning, motivation och kapacitet i skolan. Niilo Mäki Instituutti. Euraprint, Eura.
- Kolb, D.A. (1984). *Experiential learning: experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Lengel, T. & Kuzcala, M. 2010. *The kinesthetic classroom: Teaching and learning through movement*. California, Thousand Oaks: Corwin Press.
- Lier van, L. 2007. Action-based Teaching, Autonomy and Identity. *International Journal of Innovation in Language Learning and Teaching*. 1(1), 46-65.
- Lund, E. & Silén, C. 2001. Vikten av utmaningar, exemplaritet och variation hos problem/situationer som används i PBL. Teoksessa Silén, C. & Hård af Segerstad, H. 2001. *Texter om PBL – teori, praktik, reflektioner*. Linköpings universitet. Centrum för undervisning och lärande. Unityck, Linköping.
- Luodonpää-Manni, M. & Ojutkangas, K. 2020. Laadullinen aineistopohjainen kielentutkimus. Teoksessa Luodonpää-Manni, M., Hamunen, M., Konstenius, R., Miestamo, M., Nikanne, U. & Sinnemäki, K. 2020. *Kielentutkimuksen menetelmiä I-IV*. Helsinki. Finnish: literature society. DOI: <https://doi.org/10.21435/skst.1457>
- Luoma, L. & Narsakka, S. 2020. Ändå borde skolan förbereda elever inte endast för nutiden utan tio år framåt - Svensklärares erfarenheter av användning av digitala läromedel i svenskundervisning. Magisteravhandling i svenska. Jyväskylä universitet. Institutionen för språk- och kommunikationsstudier. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/68242/URN_NBN_fi_jyu-202003192467.pdf?sequence=5&isAllowed=y

- Maijala, M. 2009. Opiskelijoiden käsityksiä kieliopin opettamisesta ja oppimisesta. Teoksessa Maijala, M., Hulkko, T. & Honka, J. 2009. Näkökulmia kielen oppimisen käytäntöihin. Kielikeskus. Turun yliopisto. <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/45100/Nakokulmia15052009.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Maunu, N. & Airaksinen, R. 2020. Toiminnallinen kielenoppiminen. 3. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Mäntylä, K. (2021). Toiminnallisuus kielen opettamisessa. In H. Hurme, & M. Maijala (Eds.), *Vauhtia ja virikkeitä varhennettuun kielenopetukseen: Opas varhentaville opettajille* (pp. 58–64). Turun yliopisto. <https://www.utupub.fi/handle/10024/152526>
- Palojärvi, E. 2017. “Oppisi ruotsia erilaisissa tilanteissa ja oppisi hyödyntämään monia eri taitoja” – En studie om integrering av svenska som B1-språk i andra skolämnen. magisteravhandling. Jyväskylän universitet. Institutionen för språk- och kommunikationsstudier. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/55800/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201711074161.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Prashnig, B. 2003. Eläköön erilaisuus: Oppimisen vallankumous käytännössä. Tredje upplagan. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Rauste –von Wright, M., von Wright, J. & Soini, T. Oppiminen ja koulutus. 2003. Helsinki: WSOY.
- Reese, H. W. (2011). The learning-by-doing principle. *Behavioral Development Bulletin*, 17(1). <https://doi.org/10.1037/h0100597> 1–19.
- Rossi, P., Ainoa, A., Eloranta, O., Grandell, M., Pasanen, J., Sihvonen, A., Hakola, O. & Pirinen, T. 2017. Kuka opettaa ruotsia? Ruotsin kielen opettamisen kelpoisuuden tuottavien koulutusten arviointi. Kansallisen koulutuksen arviointikeskus 20:2017. Tammerfors: Juvenes Print – Suomen yliopistopaino Oy. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/215208/KARVI_Kuka_opettaa_ruotsia_14_2017_sisus_v4.pdf?sequence=1
- Rönkkö, V. 2011. Användning av lekar och spel i svenskundervisning. Kandidatavhandling. Jyväskylän universitet. Institutionen för språk. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/37381/kandidatavhandling_Veera%20R%3%b6nkk%3%b6.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna. 2006. *KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. [verkoaineisto]. Hämtad 27.3.2023. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>.
- Schreier, M. 2012. *Qualitative content analysis in practice*. Los Angeles: Sage.
- Seppänen, A-M. & Väisänen, P. 2015. Fysisk aktivitet i svenskundervisning på högstadiet och gymnasiet. Pro gradu-avhandling. Institutionen för språk vid Jyväskylän universitet. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201508252754>
- Skolan i rörelse. 2023. Aktiverande och trivsammare skoldagar. Undervisnings- och kulturministeriet. Pågående projekt. <https://liikkuvakoulu.fi/sv/hem/> (hämtad 4.5.2023).

- SO 2021 = Svenska Akademiens Ordböcker. <https://svenska.se/tre/?sok=kinestetisk&pz=1> (Hämtad 19.4.2023).
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. 2015. Istu vähemmän - voi paremmin! Kansalliset suositukset istumisen vähentämiseen. Edita Prima. 2015. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74517/STM_esite_210x210_Kansalliset%20suositukset%20istumisen%20vähentämiseksi_sisus_net_jpg..pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Toiminnallista monikielisyttä. 2021. (Websida av fortutbildning vid Jyväskylän universitet). <https://toiminnallistamonikielisytta.wordpress.com/> (Hämtad 23.4.2023.)
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2017. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Undervisnings- och kulturministeriet. 2012. *Funktionell svenska - utgångspunkter för att utveckla undervisningen i svenska som det andra inhemska språket*. Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2012:10. Högskole- och forskningspolitiska avdelningen. Helsingfors.
- Utbildningsstyrelsen. 2023. *Sting i studierna - våra sinnen och inlärning*. <https://www.oph.fi/sv/laromedel/sting-i-studierna/inlarning/vara-sinnen-och-inlarning> (Hämtad 15.2.2023).
- Öystilä, S. 2003. Toiminnallisen opetuksen perustan rakentajia. Teoksessa E. Poikela & S. Öystilä (toim.) *Yliopistopedagogiikkaa kehittämässä – kokeiluja ja kokemuksia*. Tampere: Tampere University Press. 27–76. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201309101351>

BILAGA 1: INTERVJUSCHEMA

Tema 1: Definitioner av funktionalitet och metoder som lärarna använder

1. Miten määrittelet käsitteen toiminnallisuus?
2. Koetko sen olevan jollain tapaa tärkeä nykyisessä lukio-opetuksessa?
3. Käytätkö ruotsin oppitunneillasi toiminnallisia opetuskäytäntöjä?
4. Miten käytät toiminnallisuutta oppitunneillasi? Fyysisyys, erilaiset pelit yms.?
5. Kuinka usein ja missä tilanteissa käytät toiminnallisuutta?

Tema 2: Påverkan på användningen av funktionalitet i svenskundervisningen

6. Onko toiminnallisuudesta mielestäsi ollut apua ja tukea omilla ruotsin tunneillasi?
7. Onko toiminnallisuuden sisällyttäminen ruotsin opetukseen mielestäsi haastavaa?
8. Miten erot oppilaiden välillä vaikuttavat toiminnallisiin keinoihin ja niiden toimivuuteen ruotsin oppiaineessa?
9. Mitä hyötyjä ja haittoja toiminnallisuudesta seuraa?
10. Miten mahdolliset hyödyt ja/tai haitat tulevat mielestäsi esiin omilla ruotsin oppitunneillasi?

Tema 3: Lärarnas tankar om lyckad funktionell undervisning och resurser som de kan utnyttja

11. Mitä onnistunut toiminnallisuus pitää sisällään?
12. Miten toiminnallisesta opetuksesta on mahdollista saada mahdollisimman onnistunut?
13. Mikä toiminnallisuuden onnistumiseen vaikuttaa?
14. Mitä toiminnallisuuden järjestäminen ja toteuttaminen vaatii opettajalta?
15. Koetko tarjolla olevan tuen ja resurssien määrän olevan riittäviä toiminnallisuuden järjestämiseen?